

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld
en kindermishandeling in het VO

Inleiding

Vanaf begin 2012 is het voor onderwijsinstellingen verplicht om een Meldcode Huiselijk Geweld en mishandeling te hebben. Signalen van geweld en mishandeling (daaronder ook begrepen seksueel geweld, vrouwelijke genitale verminking, eer gerelateerd geweld en ouderenmishandeling) worden vaak over het hoofd gezien of niet herkend.

Het doel van de verplichting is dat sneller en adequater wordt ingegrepen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Onderzoek wijst uit dat hulp- en zorgverleners en leraren die met een meldcode werken 3 keer zo vaak ingrijpen als collega's die zo'n code niet voorhanden hebben. Het gaat daarbij niet alleen om leerlingen/cursisten die slachtoffers zijn, maar ook vermoedelijke plegers en getuigen.

Meldcode

Deze meldcode bevat een stappenplan, waarin wordt beschreven hoe een professional hoort om te gaan met het signaleren en het melden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het stappenplan biedt houvast in de te zetten stappen. Op grond van specifieke factoren kan van de beschreven stappen worden afgeweken. Zo kan er vanuit de begeleidingsrelatie al eerder contact zijn met ouders dan bij stap 3, en is er ook vanuit de weging van de ernst van een signaal na stap 1 via consultatie over te gaan tot melding.

Per 1 januari 2019 is de meldcode verbeterd en aangescherpt. Het wordt een professionele norm om melding te doen bij Veilig Thuis als er vermoedens zijn van acute en structurele onveiligheid. De vijf stappen uit de meldcode blijven bestaan, maar stap 4 en 5 worden aangepast. In stap 5 vervalt het onderscheid tussen hulp verlenen of melden. De beroepskracht neemt in de nieuwe situatie twee losse besluiten:

1. Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?
2. Is zelf hulp bieden of organiseren ook (in voldoende mate) mogelijk?

Als hulpmiddel om te komen tot het besluit om te melden is het per 1 januari 2019 verplicht om als beroepskracht een afwegingskader te gebruiken in stap 4 en 5 van de meldcode. Deze aanscherping is opgenomen in het stappenplan.

Elke medewerker van Terra vo kan een signalering doen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Vanuit het ZAT wordt een aandachtsfunctionaris aangesteld die als coördinator fungeert op de eigen vestiging.

Veilig Thuis

Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit zijn regionale organisaties waar slachtoffers, daders en omstanders terecht kunnen voor deskundige hulp en advies. Veilig Thuis is er voor iedereen, jong en oud, die te maken heeft met huiselijk geweld of kindermishandeling. Veilig Thuis geeft advies en biedt ondersteuning, ook aan professionals..

Relatie met MULTIsignaal Verwijsindex

MULTIsignaal Verwijsindex is een digitaal systeem waarin je als professionals uit bijvoorbeeld de zorg of het onderwijs kunnen aangeven, dat je betrokken bent bij jeugdigen. Op deze manier kunnen zij met elkaar afstemmen om het kind / jongere de best mogelijke begeleiding te bieden. Deze Verwijsindex en de meldcode zijn ondersteunend aan elkaar. Voor de vestigingen die aangesloten zijn bij MULTIsignaal Verwijsindex geldt: als na het doorlopen van de stappen een melding wordt gedaan bij Veilig Thuis, dan wordt er ook een melding gedaan aan de Verwijsindex in de eigen provincie.

Meldrecht voor medewerkers met beroepsgeheim of zwijgplicht

Het wettelijk meldrecht voor huiselijk geweld en kindermishandeling biedt alle beroepskrachten met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht, het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld te melden, ook als zij daarvoor geen toestemming hebben van hun cliënt/student¹. De stappen van de meldcode beschrijven hoe een beroepskracht met een geheimhoudingsplicht op een zorgvuldige wijze omgaat met dit meldrecht. Zie bijlage 1 voor verdere toelichting.

Uitzonderingen op deze meldcode

Bij de volgende situaties is deze meldcode niet van toepassing:

- Gaan de signalen over mogelijk (seksueel) geweld gepleegd door een beroepskracht ten opzichte van een student, meld de signalen dan bij de leidinggevende, directie of externe vertrouwenspersoon.
- Signalen over mogelijk geweld gepleegd tussen studenten, vallen niet onder het stappenplan van de meldcode. De signalen worden gemeld bij de leidinggevende of directie en de coördinator Veilige School. De directie draagt zorg voor melding aan de Inspectie of de andere toezichthouders.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat een leerling of zijn gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kunt u meteen advies vragen Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kunt u zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet. Bij acuut gevaar moet er contact opgenomen worden met de Politie.

---

¹ Zie voor de wettekst: artikel 5.2.6 van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015.

Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

---

Stap 1: in kaart brengen van signalen

De mentoren en docenten komen in eerste instantie in actie wanneer er zorgen zijn om leerlingen. Systematische leerling-besprekingen zijn de basis om alle signalen van docenten over leerlingen te ordenen en te bespreken. Het is van belang dat alle signalen zo specifiek mogelijk in kaart worden gebracht. Ook de vertrouwenspersoon kan hierin een rol spelen.

Wanneer signalen wijzen op mogelijke kindermishandeling en/of huiselijk geweld, kunnen er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat de leerling risico loopt bij het bespreken van de zorgen met zijn ouders. Dat is vooral aan de orde als er door de leerling rechtstreeks met de mentor of een docent is gesproken over een bedreigende thuissituatie. In zo'n geval gaat de mentor of de docent snel over naar stap 2.

Veel zorgsignalen zijn echter aspecifiek en kunnen naar een diversiteit van problematiek verwijzen. Dan dient het gesprek met de leerling en zijn ouders over het nader in kaart brengen van signalen te gaan. Op grond daarvan beoordeelt de mentor of er aanleiding is om vervolgstappen te zetten. Trek niet te snel conclusies en ga niet interpreteren, maar vertrouw wel op je kennis, ervaring en intuïtie. Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling eventueel gebruik van de signalenkaart op <https://signalenkaart.nl/>.

Stap 2: collegiale consultatie

Signalen bespreken, zeker als het gaat over huiselijk geweld of kindermishandeling, zorgt voor betere oordeelsvorming en bovendien voor toenemende deskundigheid binnen het team. Het is dus zaak om signalen te delen met collega's. De mentor of de docent consulteert de aandachtsfunctionaris van de vestiging. Wanneer de signalen bevestigd worden, volgt stap 3. Wanneer de signalen niet herkend worden, worden voorlopig geen verdere stappen ondernomen.

Wanneer het vermoeden van huiselijk geweld of mishandeling wordt bevestigd, wordt hiervan aantekening gemaakt in het leerlingvolgsysteem. De aandachtsfunctionaris kan eventueel advies inwinnen bij Veilig Thuis en wanneer de situatie dreigend is de casus versneld in het ZAT voorleggen.

Ook bestaat hier de mogelijkheid om een risicomelding in de Verwijsindex te doen. Want, als signalen niet direct zijn herkend binnen de schoolorganisatie of in het gesprek met ouders, kunnen deze elders toch zijn opgevangen en tot 'niet pluis gevoel' hebben geleid. Op deze manier zijn afzonderlijke signalen bij elkaar te brengen en bij een match is snel contact tussen ZAT-partners mogelijk. Het betrekken van leerlingen en ouders bij zorgen, en de terugkoppeling naar degenen die het signaal inbrachten, zijn aandachtspunten bij de bespreking in het intern zorgoverleg.

Stap 3: gesprek met de leerling en/of ouders (cliënt)

Na de collegiale consultatie en het eventuele advies van Veilig Thuis bespreekt de mentor de signalen met de leerling en/of ouders. De aandachtsfunctionaris, schoolmaatschappelijk werker, de vertrouwenspersoon of een andere zorgfunctionarissen kan ondersteuning bieden bij dit gesprek. Door ouders te informeren over de signalen, te vragen naar de thuissituatie en informatie uit te wisselen over

de ontwikkeling van hun kind, zijn zorgen te verduidelijken, te ontkrachten of te bekrachtigen. Ook kan tijdens een gesprek toestemming worden gevraagd voor bespreking in het ZAT.

Volg bij het gesprek de volgende stappen:

- Leg de leerling het doel uit van het gesprek;
- Beschrijf de feiten die zijn vastgelegd en waarnemingen (ik zie, ik denk...) die zijn gedaan;
- Nodig de leerling uit om hierop een reactie te geven;
- Kom pas na deze reactie met een interpretatie van wat er gezien, gehoord en waargenomen is.

Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de leerling, is alleen mogelijk als er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de leerling, die van jouzelf, of die van een ander in het geding is of zou kunnen zijn;

Als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de leerling door dit gesprek het contact met de school zal verbreken en dat de leerling daardoor niet voldoende meer kan worden beschermd tegen het mogelijke geweld.

Op grond van de eerdere afweging kan het gesprek met de ouders achterwege blijven in verband met de veiligheid van het kind of die van anderen.

Stap 4: wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

De signalen en vermoedens worden besproken met de zorgcoördinator ter voorbereiding van bespreking in het ZAT. Wanneer duidelijk is dat multidisciplinair overleg wenselijk is, wordt direct gekozen voor de 'brede' weg in het ZAT. Het ZAT bespreekt de signalen, het ingewonnen advies bij collega's en de informatie uit het gesprek met de deelnemer. Gezamenlijk wordt de zwaarte, de aard en de ernst van de vermoedens gewogen. De aanwezige kennis en ervaring wordt gebundeld en vormt de basis voor de gezamenlijke aanpak.

Weeg op basis van stap 1 t/m 4 wat het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling is. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Maak bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling gebruik van een risicotaxatie-instrument². Raadpleeg in geval van twijfel altijd (opnieuw) Veilig Thuis. De medewerkers van Veilig Thuis bieden ondersteuning bij het wegen van het geweld en van de risico's op schade en zij kunnen adviseren over vervolgstappen.

Stap 5: beslissen: hulp organiseren en/of melden

Na weging van de signalen neemt het ZAT een beslissing. De aandachtsfunctionaris/ZAT organiseert de noodzakelijke hulp en geeft handelingsadviezen aan de school.

De volgende twee besluiten zijn aan de orde:

1. Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?
2. Is zelf hulp bieden of organiseren ook (in voldoende mate) mogelijk? (let op: dreiging wordt wel gemeld bij Veilig Thuis).

Met Veilig Thuis wordt besproken wat de mentor/het team binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kan doen om de leerling en andere gezinsleden tegen het risico van huiselijk geweld of mishandeling te beschermen. In het team, in samenwerking met het ZAT, wordt afgesproken wie de leerling (en evt. ouders/verzorgers) informeert over de uitkomsten van de bespreking en de eventuele melding.

---

² https://www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/concept_rihg_versie_2_1.pdf

Doorloop bij deze stap het afwegingskader:

Afwegingskader:

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 5 van de Meldcode doorlopen en

A: op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen in het leerlingvolgsysteem en sluiten. Leg in het dossier duidelijk vast waarom het niet nodig is om verder actie te ondernemen.

B: ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. *Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte.* Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 5 van de Meldcode schatten wij als school in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid (zie bijlage 1):

A: Nee -> ga verder naar afweging 3.

B: Ja of twijfel -> direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp

Ben ik, of iemand anders in mijn school³ in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: Nee-> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder.

B: Ja-. Meld de dreiging bij Veilig Thuis. Ga verder met afweging 4.

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: Nee-> melden bij Veilig Thuis

B: Ja-> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn.

Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

A: Nee-> Melden bij Veilig Thuis

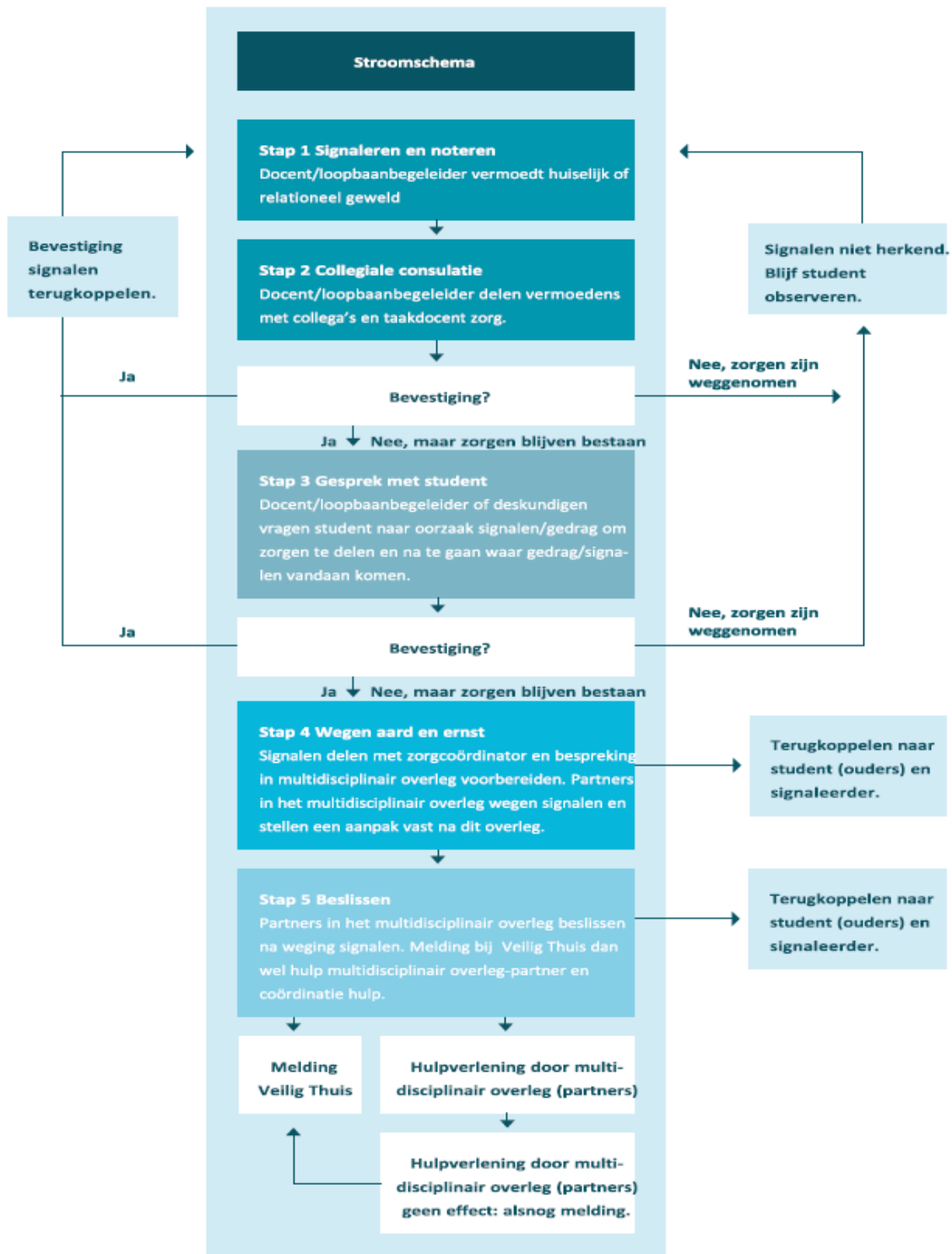
B: Ja-> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren⁴ van de veiligheid van alle betrokkenen

³ Namelijk medewerkers uit de 2e lijn ondersteuning, onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag (dus geen docenten, wel een zorgcoördinator, een vertrouwenspersoon, een orthopedagoog, een intern begeleider, een schoolmaatschappelijk werker, ...)

⁴ Aanbeveling: spreek een nazorgtraject af. Leg termijnen en verwachtingen vast.

Stap 6: volgen (formeel geen onderdeel van de meldcode, toch gewenst)

Wanneer vanuit het ZAT hulp komt, is in het team afgesproken wie de zorg coördineert. Het ZAT/aandachtsfunctionaris volgt de effecten van deze hulp en stelt de aanpak zo nodig bij. Tenslotte biedt men nazorg en evalueert men de aanpak.

Bijlage 1: Toelichting beroepsgeheim, meldcode en meldrecht

Inhoud en doel van het beroepsgeheim

Algemene zwijgplicht

Iedere beroepskracht die individuele cliënten (jeugd)hulp, zorg, steun of een andere vorm van begeleiding biedt heeft een beroepsgeheim. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de beroepskracht om, kort gezegd, geen informatie over de cliënt aan derden te verstrekken, tenzij de cliënt hem daarvoor toestemming heeft gegeven. Doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot de hulpverlening zo laag mogelijk te maken en de cliënt het vertrouwen te geven dat hij vrijuit kan spreken.

De hierboven beschreven algemene zwijgplicht voor hulpverleners en begeleiders is niet specifiek opgenomen in een bepaalde wet, maar wordt afgeleid uit de privacy bepalingen uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (artikel 8), uit de Grondwet (artikel 10) en de Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming (UAVG). Deze bepalingen worden nog eens ondersteund door artikel 272 Wetboek van Strafrecht dat een verbod bevat op het verbreken van geheimen die aan de beroepskracht zijn toevertrouwd.

Paradox van de geheimhoudingsplicht

Er doet bij de omgang met de zwijgplicht een zekere paradox voor. De zwijgplicht is het instrument bij uitstek om ervoor te zorgen dat mensen naar de beroepskracht toekomen en ook bereid zijn om open over hun zorgen te spreken. Ze mogen er immers op vertrouwen dat hun verhaal niet zomaar elders terecht komt. Maar een te rigide omgang met het beroepsgeheim kan tot gevolg hebben dat een cliënt die dringend hulp nodig heeft juist niet geholpen wordt omdat de beroepskracht meent dat hij vanwege zijn beroepsgeheim niet mag ingrijpen.

Al met al is de omgang met het beroepsgeheim een vorm van evenwichtskunst: geheimhouding waar mogelijk, zorgvuldige doorbreking van de zwijgplicht waar nodig.

Vragen van toestemming

Bij het verstrekken van gegevens van een cliënt aan een ander, dus ook bij het doen van een melding aan Veilig Thuis, geldt als hoofdregel dat de beroepskracht zich inspant om toestemming voor zijn melding te krijgen. Geeft de cliënt zijn toestemming, dan kan een melding worden gedaan. Weigert de student ondanks de inspanning van de beroepskracht zijn toestemming, dan houdt het niet op maar maakt de beroepskracht een nieuwe afweging.

De UAVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor de Wetten PO, VO, Leerplichtwet etc. De wet Meldcode gaat dus ook voor de AVG. Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

NB 1: De Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming (UAVG) bepaalt dat een cliënt vanaf zijn 16e jaar zelf toestemming geeft voor het verstrekken van zijn gegevens aan een ander (waarbij in de UAVG vooral ingegaan wordt op diensten in de informatiemaatschappij). Toch moet over een melding, als het gaat om een cliënt vanaf 16 jaar die nog thuis woont, ook gesproken worden met zijn ouders. Dit mede omdat bij de melding doorgaans niet alleen gegevens over de jongere wordt verstrekt, maar ook over zijn/haar ouders.

NB2: Van het vragen van toestemming kan worden afgezien als er concrete aanwijzingen of signalen zijn dat de veiligheid van de cliënt, en/of van beroepskracht of die van anderen wordt bedreigd.

Conflict van plichten

Zo oud als de zwijgplicht is ook de notie dat een beroepskracht door zijn beroepsgeheim in de knel kan komen. Er kunnen zich situaties voordoen waarin de beroepskracht alleen door te spreken zijn cliënt kan helpen, terwijl hij voor dit spreken geen toestemming krijgt. Er kan in dat geval sprake zijn van een conflict van plichten.

De plicht om te zwijgen vanwege het beroepsgeheim botst met de plicht om de cliënt te helpen juist door met een ander over hem te spreken. Het gaat dat altijd om een cliënt die zich in een ernstige situatie bevindt en die alleen kan worden geholpen door een ander bij de aanpak te betrekken.

In de (tucht)rechtspraak wordt in geval van een conflict van plichten erkend dat een beroepskracht ook zonder toestemming van de cliënt over hem mag spreken. Uiteraard moet een dergelijk besluit om de zwijgplicht te doorbreken zorgvuldig moeten genomen. Beantwoording van de volgende vijf vragen leidt doorgaans tot een zorgvuldige besluitvorming:

- Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van mijn cliënt of van zijn kinderen behartigen?
- Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoef te verbreken?
- Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de cliënt te vragen of te krijgen voor het bespreken van zijn situatie met iemand die hem kan helpen?
- Zijn de belangen van de cliënt die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de cliënt heeft bij mijn zwijgen?
- Als ik besluit om te spreken, aan wie moet ik dan welke informatie verstrekken, zodat het geweld of de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Positie van de cliënt

Bij het besluit om de geheimhouding te doorbreken, speelt de positie van de cliënt een belangrijke rol. Bij cliënten die zich in een afhankelijke positie bevinden waardoor ze minder goed in staat zijn zelf op te nemen tegen mishandeling of geweld, zal een beroepskracht eerder dan 'gemiddeld' kunnen besluiten dat hij zijn zwijgplicht verbreekt. Te denken valt op de eerste plaats aan kinderen en jongeren. Het kan dan gaan om kinderen die zelf cliënt zijn van de beroepskracht of om de kinderen van de cliënt. Meerderjarigen beslissen in beginsel zelf over de wijze waarop ze hun leven inrichten en of ze daarin hulp of andere inmenging wensen. Dit zelfbeschikkingsrecht is een belangrijk uitgangspunt bij het bieden van hulp aan cliënten. Maar dit uitgangspunt is niet absoluut. Er zijn situaties waarin een inbreuk op de zelfbeschikking noodzakelijk kan zijn omdat de cliënt in een zeer ernstige situatie verkeert. In geval van huiselijk geweld kan dit zeker aan de orde zijn. Uit onderzoek is gebleken hoezeer slachtoffers gevangen kunnen zitten in hun situatie, zodanig dat ze daar op eigen kracht niet uit komen. De beroepskracht zal zich eerst tot het uiterste moeten inspannen om de toestemming van zijn cliënt te krijgen. Maar krijgt hij deze niet, dan kan hij zich daar niet zondermeer bij neerleggen. Hij dient de ernst van de situatie waarin de cliënt zich bevindt af te wegen tegen het gegeven dat de cliënt hem geen toestemming geeft voor het doen van een melding. Komt hij tot de slotsom dat de cliënt, vanwege de ernst van het huiselijke geweld, tegen dit geweld moet worden beschermd, dan doet hij een melding, ook al heeft hij daarvoor geen toestemming. Hij komt dan in feite tot de conclusie dat het zware belang van zijn geheimhoudingsplicht in deze specifieke situatie moet wijken voor het nog zwaardere belang van het beschermen van zijn cliënt tegen zwaar en/of structureel geweld.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliënt gegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis.

Beoordeling van een besluit over het doorbreken van het beroepsgeheim

Zou achteraf een toetsende organisatie gevraagd worden om een oordeel te geven over het optreden van de beroepskracht, dan wordt vooral de zorgvuldigheid beoordeeld waarmee het besluit om de geheimhouding te verbreken tot stand is gekomen. Daarbij wordt onder andere gelet op:

- Collegiale consultatie
- Raadpleging van Veilig Thuis
- Aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen
- Zorgvuldige en concrete afweging van belangen

De contacten die er met de cliënt zijn geweest over de melding. Concreet gaat het er dan om of de beroepskracht zich, gelet op zijn mogelijkheden en op de omstandigheden waarin de cliënt verkeert, heeft ingespannen om de cliënt toestemming te vragen of om hem te informeren, indien het verkrijgen van toestemming niet mogelijk bleek

Het is, ook in verband met de toetsbaarheid van het besluit achteraf, belangrijk om het besluit over het doen van een melding over een cliënt zonder dat hij daarvoor toestemming heeft gegeven zorgvuldig vast te leggen. Niet alleen de melding dient te worden vastgelegd, ook de belangen die zijn afgewogen en de personen die van te voren over het besluit zijn geraadpleegd.

Wettelijk meldrecht kindermishandeling en huiselijk geweld

Wettelijk meldrecht

Iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft het wettelijk recht om, zo nodig zonder toestemming van (de ouders van) hun cliënt, vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld, bij Veilig Thuis te melden. Dit wettelijk meldrecht is opgenomen in artikel 5.2.6 van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015. Daarnaast omvat het meldrecht het recht voor de beroepskracht om, zonder toestemming van de cliënt, op verzoek van Veilig Thuis informatie over betrokkene verstrekken.

Betekenis 'zonder toestemming'

De wettekst over het meldrecht maakt door de woorden 'zonder toestemming' te gebruiken duidelijk dat het om een meldrecht van de beroepskracht gaat. Dit wil zeggen dat de beroepskracht ook zonder toestemming van de cliënt of de ouders van een cliënt kan besluiten om een melding te doen om desgevraagd informatie te verstrekken. Gelet op de stappen van de meldcode betekent 'zonder toestemming' zeker niet zonder medeweten.

Als regel behoort de beroepskracht vooraf in gesprek te gaan met de cliënt over de signalen en over zijn voornemen om een melding te doen. In dit gesprek behoort hij de cliënt ook uitdrukkelijk de ruimte te geven om te reageren op de signalen en op het voornemen van een melding. Pas daarna komt de beroepskracht tot een definitief besluit over het al dan niet doen van een melding.

Als het gaat om meldingen waarbij uitsluitend meerderjarigen zijn betrokken, mogen er extra inspanningen van de beroepskracht worden gevraagd om de betrokkenen mee te krijgen in zijn aanpak om het geweld te stoppen en passende hulp te bieden. Aan meerderjarigen komt immers als regel zelfbeschikkingsrecht toe. Gebruik maken van het wettelijk meldrecht tegen de wens van de cliënt of zonder zijn medeweten moet dan ook worden gezien als uiterste middel dat wordt ingezet omdat het stoppen van het geweld en het toe leiden naar passende hulp alleen op deze wijze kan worden gerealiseerd.

Verhouding beroepsgeheim, meldrecht en meldcode

De verhouding tussen het beroepsgeheim, het meldrecht en de meldcode laat zich als volgt samenvatten. Het wettelijk meldrecht maakt een inbreuk op het beroepsgeheim mogelijk. Dit meldrecht geeft beroepskrachten het recht om, ondanks hun beroepsgeheim, toch een melding te doen of informatie te verstrekken, ook al hebben zij daarvoor geen toestemming van hun cliënt. De stappen van de meldcode beschrijven hoe een beroepskracht met een geheimhoudingsplicht zorgvuldig omgaat met dit wettelijk meldrecht.

Bijlage 2: Begripsbepaling en uitwerking van de termen 'acute onveiligheid' en 'structurele onveiligheid'

Acute onveiligheid

Acute onveiligheid betekent dat een persoon in direct fysiek gevaar verkeert, dat diens veiligheid de komende dagen niet gegarandeerd is en dat direct bescherming nodig is. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om (een ernstig vermoeden van) seksueel geweld of (dreiging van) fysiek geweld, zoals bij ex-partner geweld met wapengebruik of het fysiek mishandelen van kinderen. Maar ook om het onnodig toedienen van medicijnen of een gevaarlijke afwezigheid van basale verzorging bij zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak).

Structurele onveiligheid

Van structurele onveiligheid wordt gesproken als in gezinnen of huishoudens sprake is van zich herhalende of voortdurende onveilige gebeurtenissen en situaties. Herhaald huiselijk geweld en/of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst. Structurele onveiligheid heeft schadelijke gevolgen door de voortdurende dreiging en (emotionele) onveiligheid. Er kan sprake zijn van een patroon van herhaald geweld maar bijvoorbeeld ook van permanente gebreken in de geestelijke en lichamelijke verzorging van zorgafhankelijke kinderen en/of volwassenen. Bijvoorbeeld minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanige verslavingsproblematiek dat hun fysieke en emotionele veiligheid wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. Of vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorgen met psychiatrische problematiek. Denk ook aan escalerende vormen van stalking in partnerrelaties als specifiek voorbeeld

Disclosure

Disclosure is een specifieke uiting van onveiligheid die in het afwegingskader uitwerking verdient. We spreken van disclosure als slachtoffers, kinderen en/of volwassenen, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling, of zich hierover uiten zonder hulp te vragen. Dit betekent veelal dat het slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger bespreken van de (door het kind) geuite zorgen, kan ook secundair leiden tot (verergering van) situaties of acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van geweld zoals: (ex)partnerstalking, huwelijksdwang, Eergerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden bij disclosure betekent dan ook zorgvuldige afstemming over vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en slachtoffer.